

Gjentak av rypejegerundersøkelsen: Har jegernes aksept for fangstbegrensninger og ønske om tilrettelegging under rypejakta endret seg de siste ti årene?

I 2017 er det 10 år siden undersøkelsene blant jegere ble gjennomført i regi av Rypeforvaltningsprosjektet (2006-2011). Både Statskog SF og Finnmarkseiendommen (FeFo) var svært sentrale aktører og samarbeidspartnere i prosjektet. Resultatene fra undersøkelsene blant rypejegere er oppsummert i (Andersen et al., 2009) og Pedersen & Storaas (2013) i tillegg til flere vitenskapelige publikasjoner som bygger på data om rypejegere (Andersen & Kaltenborn, 2014; Andersen & Thorstad, 2013; Kaltenborn & Andersen, 2009; Wam, Andersen, & Pedersen, 2013; Wam, Pedersen, & Hjeljord, 2012). Oddgeir Andersen (NINA) forsvarte i 2015 sin doktoravhandling om jegeres syn på beskatningsreguleringer, basert på data fra denne undersøkelsen (Andersen, 2015).

I løpet av de siste 10 årene har det imidlertid skjedd en del endringer i måten ryper blir forvaltet og jakten gjennomført på. Blant annet er ulike former for begrensninger som dagskvoter, årskvoter, innkorting i jakttider og begrensninger i antall solgte kort blitt langt mer vanlig. Enkelte områder har også begynt å stenge for rypejakt når bestanden er liten. Høsten 2015 og delvis også i 2016 ble mange områder på Østlandet stengt for rypejakt. Disse endringene har betydning på flere områder, blant annet i forhold til rettighetshavernes inntekter fra rypejakt og utleie av husvære. Endringer i samfunnet generelt, ikke minst med tanke på kjøpekraft, men også i jaktmønster vil kunne gi endrede lokaløkonomiske virkninger for aktører innen jaktturisme og hytteutleie, i tillegg til kjøp av forbruksvarer, mat og lignende.

I 2015 havnet ryper på Norsk rødliste for arter med status som «nær truet» (Henriksen og Hilmo (red.) 2015). Når en Rødliste rapporterer om en negativ bestandsutvikling er dette også et signal om at man bør finne ut mer om mulige årsaker til registrert bestandsnedgang. Rødlister er med andre ord ett av flere grunnlag for prioritering av tiltak, og gir grunnlag for innhenting av mer kunnskap om årsaker til registrert bestandsnedgang og vurdering av tiltak for å stoppe uønsket bestandsutvikling. Det er derfor grunn til å tro at uttaksbegrensninger vil være et vesentlig forvaltningsverktøy også i fremtiden.

For å skaffe oppdatert kunnskap om hvordan jegerne har respondert på disse endringene er det nødvendig å gjøre en komparativ undersøkelse blant rypejegere. Vi ønsker å se på utviklingen i viktige parametere som synet på ulike former for reguleringer, tidsbruk på rypejakt, reisemønster og forbruk under jakta. Vi vil derfor gjennomføre en landsomfattende spørreundersøkelse blant rypejegere som i stor grad, med noen modifikasjoner, bygger på de spørsmålene som ble benyttet i 2007. Undersøkelsen vil videre knyttes nært opp til prosjektet «Bærekraftig småviltforvaltning som grunnlag for verdiskapning og næringsutvikling», finansiert av Regionalt Forskningsfond Midt-Norge (RFFMIDT) for perioden 2015-2018. Sentralt i dette prosjektet er utvikling av nye modeller for næringsutvikling knyttet til rypeforvaltningen, og det er derfor viktig å skaffe oppdatert kunnskap omkring jegernes preferanser og aksept for fangstbegrensninger og grad av tilrettelegging under jakta. I tillegg vil spørreundersøkelsen ha med egne spørsmål som retter seg spesielt mot jegere som har jaktet i Lierne-regionen (egne midler er avsatt i omstillingsfond Lierne, se under budsjett). Egne spørsmål om Lierne vil kun bli stilt til jegere som oppgir å ha jaktet i Lierne-regionen.

Metode

Ved å gjennomføre studien av rypejegerne elektronisk, vil vi vesentlig redusere kostnadene med datainnsamling, sammenlignet med forrige undersøkelse som også var postal. Kontaktinformasjonen vil bli samlet inn fra portaler som FEFO og Statskog sine registre og fra ulike fjellstyrer sine registre over rypejegere (via portalen Inatur). I tillegg planlegger vi å gjennomføre en åpen studie som de som ønsker kan svare på (med kontroll av ip-adresse, så samme datamaskin bare kan svare en gang). Den åpne delen av rypejegerundersøkelsen vil bli markedsført bredt, blant annet annonsert i sosiale media (facebook) og på jaktrelaterte organisasjoner sine hjemmesider (lokale JFF, fuglehundklubber m.m).

Fremdriftsplan

Prosjektet kan påbegynnes i 2017 og sluttføres i løpet av vinteren 2018. Endelig tidspunkt for avslutning er avhengig av hvor raskt vi får finansiering på plass.

Budsjett og prosjektorganisering

Denne undersøkelsen vil gjennomføres i sterk tilknytning til prosjektet «Bærekraftig småviltforvaltning som grunnlag for verdiskapning og næringsutvikling», finansiert av Regionalt Forskningsfond Midt-Norge (RFFMIDT) med Erlend B. Nilsen (NINA) som prosjektleder. I dette RFFMIDT-prosjektet er det imidlertid ikke avsatt midler til å bære hele kostnaden med gjennomføringen av en landsdekkende undersøkelse blant rypejegere. RFFMIDT – prosjektet «Bærekraftig småviltforvaltning som grunnlag for verdiskapning og næringsutvikling» bidrar med 200 000 NOK (se finansieringsplan).

Omstillingsfond i Lierne har satt av 100 000,- NOK til å samle inn data på småviltjegere spesielt i Lierne- området og Nord-Universitetet vil søke om finansiering herfra. Prosjektet har således 300.000 NOK i grunnfinansiering, hvorav 100.000 NOK er øremerket en studie av jegere i Lierne.

Prosjektet vil ledes av forsker Oddgeir Andersen (NINA), i nært samarbeid med seniorforsker Erlend B. Nilsen som leder for RFFMIDT- prosjektet «Bærekraftig småviltforvaltning som grunnlag for verdiskapning og næringsutvikling». Pål Fosslund Moa og Jorun Grande ved Nord-universitetet vil også være sentrale medarbeidere, blant annet i forhold til undersøkelsen av jegere i Lierne. Vi vil også koble studenter ved Nord-Universitetet og andre aktuelle institusjoner opp mot prosjektet.

I budsjettet er det brukt en timepris på 1250,-.

Post/oppgave	Antall/timer	Kostnad
1 Prosjektledelse	40	50000
2 Redesign av spørreskjema + egne spm. for Lierne	80	100000
3 Samle inn kontaktinformasjon (epostadresser til jegere)	40	50000
4 Administrasjon av spørreundersøkelse (purring, rette opp feil epostadresser, markedsføring av undersøkelse osv.)	80	100000
5 Data analyser	280	350000
6 Rapportering og vitenskapelig publisering	240	300000
Sum		950000

Av dette beløpet vil NINAs andel være 655 000 NOK og Nord-Universitetet sin andel på 295 000 NOK.

Vi har som utgangspunkt at vi på nåværende tidspunkt har dekning for post 1-4 i budsjettet, mens post 5-6 er det vi søker om ressurser til i denne søknaden. Dersom prosjektet ikke blir fullfinansiert, vil undersøkelsen uansett bli gjennomført, men vi blir da nødt til å redusere ressursbruken med tanke på omfanget av analyser og rapportering.

Finansieringsplan

Prosjektet har allerede 200 000 NOK i finansiering. I tillegg søker vi allerede øremerkede midler i størrelsesorden 100 000 NOK fra omstillingsfond Lierne. Vi søker sentralt viltfond og regionale viltfond om et samlet beløp på 350 000 NOK. Trygve Gotaas fond, Statskog SF og FeFo søkes om tilskudd på inntil 100 000 NOK hver.

Finansieringskilde	Sum	Ansvarlig søker
Sentrale viltfond (Miljødirektoratet)	200.000	NINA
Regionale viltfond (fylkeskommuner)	150.000	NINA
Trygve Gotaas fond	100.000	NINA
Statskog	100.000	NINA
Finnmarkseiendommen (FeFo)	100.000	NINA
Omstillingsprosjektet i Lierne ¹	100.000	Nord Universitet
Samfinansiering – NINA ²	100.000	NINA
Egeninnsats – Nord ²	100.000	Nord Universitet
Totalt	950.000	

1: Øremerket innsamling av data på jegere spesielt i Lierne- området

2: Samfinansiering med prosjektet «Bærekraftig småviltforvaltning som grunnlag for verdiskapning og næringsutvikling», fordelt på henholdsvis NINA og Nord sin andel av budsjettet. In-kind bidrag i form av arbeidstid.

Referanser

- Andersen, O. (2015). *Hunter characteristics and preferences for harvest control rules*. (PhD), Hedmark University College, Hedmark University College - PhD dissertations in Applied Ecology. (3)
- Andersen, O., & Kaltenborn, B. P. (2014). Does a hunter's Catch-per-unit-effort reflect willow ptarmigan abundance? . *www.utmark.org*(2b/13 (special issue in Applied Ecology)).
- Andersen, O., Kaltenborn, B. P., Pedersen, H. C., Storaas, T., Faye-Schjøll, E., & Solvang, H. (2009). *Spørreundersøkelse blant rypejegere etter jaktseasonen 2006/07. Datagrunnlag og noen sentrale funn* (379). Retrieved from
- Andersen, O., & Thorstad, E. B. (2013). Can implementing of a biological reference point improve grouse management? *www.Utmark.org*, 1/13.
- Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015. Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge
- Kaltenborn, B. P., & Andersen, O. (2009). Habitat preferences of ptarmigan hunters in Norway. *European Journal of Wildlife Research*, 55, 407-413.
- Pedersen, H. C., & Storaas, T. (Eds.). (2013). *Rypeforvaltning - Rypeforvaltningsprosjektet 2006-2011 og veien videre*: Cappelen- Damm Akademisk.
- Wam, H. K., Andersen, O., & Pedersen, H. C. (2013). Grouse hunting regulations and hunter typologies in Norway. *Human Dimensions of Wildlife*, 18, 45-57.

Wam, H. K., Pedersen, H. C., & Hjeljord, O. (2012). Balancing hunting regulations and hunter satisfaction: An integrated biosocioeconomic model to aid in sustainable management. *Ecological economics*, 79, 89-96.